Zgode patuljka Palčića

Br. 2602

TISAK I NAKLADA ST. KUĆLI ZAGREB

20140

Za uspomenu
od Joca.

Dragoj Kokici
Joco
30 XI 37

ZGODE MALOGA PATULJKA PALČIĆA

NAPISAO

LJUBO BRGIĆ

TISAK I NAKLADA KNJIŽARE ST. KUGLI, ZAGREB

Svojoj majci

posvećuje

Pisac

Sadržaj

Strana

1. Djed i baka 11
2. Kako i kada se patuljak Palčić pojavio 14
3. Radostan Božić 17
4. Kako je Palčić starce snabdjeo drvima 20
5. Palčić izbavlja seoskoga momka . . 25
6. Palčić pomaže selu da dođe do drva . 29
7. Palčićevi vukovi 37
8. Vlastelin vraća zaradu 42
9. Palčić odlazi 51
10. Palčić se pokazuje djedu i baki . . . 60

I

Djed i baka

Živjelo dvoje staraca: muž i žena, i ne imali nigdje nikoga svoga. Bijahu sami samcati kao dvije otsjećene grane.

Bili oni ljudi dobra srca i bogobojazni. Imali i svoju vlastitu kućicu, potleušicu, na kraju sela, a pri ulazu u šumu.

Ne bojahu se oni nikoga, i nitko ih nikada ne dirnu, do u njihovu kasnu i duboku starost.

Oboje bilo mršavo i, od starosti, pogrbljeno.

Starac je imao veliku sijedu bradu i dva dugačka sijeda brka, te je sličio sv. Nikoli.

Starica imala smežurano lice, a glava joj je bila uvijek pokrivena šarenim ili crvenim rupcem.

Zlatno bijaše njihovo srce! Nikada nikome ne učiniše nepravdu ni bilo što na žao, već gdje mogoše uvijek pomogoše.

Mnogu i mnogu sirotu napojiše, nahraniše i ukonačiše; mnogoga svojom blagom riječju utješiše, a mnogoga od zla obraniše i odvratiše.

Voljahu oni Boga, a i Bog njih. Ali eto, desi se jednoga dana ono, što se u čitavom njihovom životu ne desi!

Živio u tom kraju vlastelin, čija je i šuma bila. I, taj, dozvoljavao da si sirotinja u šumi nabere suharaka i vadi trule panjeve do mile volje.

Ali, za nesreću sela i dvoje staraca, umre jednoga dana stari vlastelin, a naslijedi ga sin njegov, goropadna neka, ohola i škrta napržica, koji, čim se osjeti gospodarom, zabrani otsele svakome da ulazi u šumu, skuplja suharad i vadi panjeve.

Bijahu sada, i selo i starci, na čudu radi ogrjeva. Kuda će po njega; gdje da ga uzmu, kada vlastite šume nisu imali? Zar kupovati, a odakle?

Ne preosta im drugo, van da moljakaju vlastelina. I uputiše se k njemu. Ali da! Škrt bijaše on i tvrd. Gudio im uvijek jednu te istu: »Radom svojim, na mojoj zemlji, zaradite si ogrjev!«

Uvidje selo da mu nema druge, već uze da se kini i muči za vlastelina, od dana u dan, samo da namakne ogrjev za ciču zimu.

Ne preosta drugo ni starcima, već nagnuše i oni da troše ono svoje posljednje snage za vlastelina.

Ali snaga slaba, a starost duboka, pa zaradiše jedva jedvice ogrjev za pola zime. A drugu polu? Zar zepsti i umrijeti od studeni?

I, tako, u brizi, prođe ljeto, prođe jesen i stiže zima. Zima, prava zima, i još kakva!

Snijega do koljena; inje obavilo skaku grančicu, a sjevernjak, ljuti sjevernjak, brije kao oštra sablja, da drvlje puca od studeni.

U toj i takovoj zimi, zbi se starcima ono, što ih još nikada ne stiže: obolje starica i leže. Trebalo je

sada grijati izbu od jutra do mraka, cijeli Božji dan, a i noću, samo da starici bude lakše.

Grijati da, ali odakle smagati tolika drva? Jedva ga do Božića, a o Božiću — lezi, pa umri! Da Bog prosti, umri, pa da bi od čega! Pored velike i guste šume, a od studeni, i u kući.

Uzdisao starac, od dana u dan: »Eh, da mi je ono moje puste snage, iz mojih mladih dana, sve bi dobro bilo, da, bilo bi i ogrjeva, ali ovako: star, nemoćan — lezi pa umri, a nigdje nikoga svoga da ti pomogne!«

Čula to starica, pa će i ona: »Da nam je Bog, naš dobri Bog, dao barem jednoga sina, pustu snagu našu, taj bi znao i kako, i odakle, da namakne nama starcima ogrjeva, ali ovako, ovako propadosmo!«

»Šuti stara, šuti!« mrgodi se djed, »dobar je Bog, pa zna što radi i svaka sila za vremena, a nevolja redom ide!«

I, u takvom uzdisanju i tješenju, dočekaše Božić.

Sjećaju se oni sada onih svojih Božića, lijepih Božića, i uzdišu za njima, jer ih nikada nije morila teška briga kao sada, jer eto, sada će tek studen da hara, a još malo, i ogrjeva nestade.

II

Kako i kada se patuljak Palčić pojavio

Stiže Badnjak. Prođe dan, spusti se noć i, eto, već i vrijeme ponoćke.

Brije ljuti sjevernjak; mjesec svjetli i sjaji se na snijegu, a zvijezde kao da se bliže primakoše zemlji, i iskričavo trepere, i sjaju, da i one najave ljudima veliku radost! A i kako neće? Ta sada, baš sada, rodio se pred mnogo, mnogo godina, u Betlehemu, u štalici maloj, o cičoj zimi, bez ogrjeva, a u krugu sirotinje — Otkupitelj svijeta, mali, zlatni Isus!

Uđe, na tu pomisao, radost neka u staračka srca djeda i bake, pa ne mogući, kao i ostalih godina, prisustvovati ponoćki, zapjevaše slabim, treptavim glasom od uzbuđenja: »Narodi nam se Kralj nebeski!«

Pjevaju oni tako i zaboraviše na svu svoju nevolju, uzdigavši se čistim dušama i srcima svojim visoko, visoko — tamo do Boga.

A Bog, dobar Bog, vidi njih i čuje njih, pa odluči, da ih obdari i razveseli.

Taman svršiše oni svoju pobožnu pjesmu, a ono, s dalekog crkvenog tornja, odbi ponoć, i jedan drugome stisnuše ruke i zaželješe: »Sretan Božić!«

Starac se diže da će po okrijepu, a ono, na okancu: »kuc, kuc, kuc«, kao da ptičica neka kucka kljunićem.

Zgledaju se starci, a starica će:
»Ded stari, otvori okno! Ono, valjda, ptičica neka ozebla i zalutala, pa bi rado u toplo i da se nahrani.«

Starac posluhne. Primače se okancu. Otvori ga, a ono, mjesto ptičice — skoči u sobu nešto, što starci u prvi mah ne mogahu raspoznati. A to, što uskoči, vrisnu tanahnim nekim glasićem:

»Sretan Božić starci moji, rode moj!«

Starci se u čudu ponovno zgledaju i prekriže, da otjeraju čaroliju, a zatim pogledaju nešto bolje.

Kad li, vide oni, da je ono, što uskoči u sobu, neki malen, sitan, sićušan čovječuljak, taman kao palac velik, odjeven od glave do pete u crvenu kabanicu sa šiljastom kapucom na glavi.

Začude se starci i, ostadoše zabezeknuti, buljeći u to čudo! I, prije no se starac snađe, popne se taj čovječuljak, u tren oka, starcu po nozi i zahvati za njegovu sijedu bradu, pa se zače na njoj njihati i svojim sitnim, ali umiljatim glasićem prozbori:

»Ja sam vaš patuljak Palčić, koga dobri Bog posla vama za božićnicu i naredi, da budem od pomoći vama, a i drugima, koje nevolja bije!«

Zaiskre se oči u staraca i proliše suze zahvalnice za veliku dobrotu Božju.

Snašavši se, prošapta starac: »O, Palčiću naš, dobri Palčiću naš! Kako ćeš ti, ovako sitan, nama da pomogneš, pa još i drugima?«

»Ne boj se djede: u Palčića slabo tijelo, ali veliki duh i velika snaga, a kada prođu Božji dani da vidiš!«

Smješe se starci i zavole Palčića svoga, kao sami sebe.

A Palčić? Skakuće veselo po sobi: sad na stol, sada na stolac, pa na krevet i ognjište, da zatim sjedne, uzveravši se po bradi, starcu za uho, a starici na nos i sve tepa sitnim glasićem: »Bako, djede; djede bako!«

Naši se starci tome vesele i smiju malome vragoljanu, kao nikada u životu do sada.

III

Radostan Božić

Dolaskom patuljka, maloga Palčića, osvanu starcima lijep Božić.

Starac sav razdragan, a i starica kanda oživje. Izgledalo joj, ozdraviće!

Palčić, već iz rana jutra, naloži na niskom ognjištu veliku vatru, kao da ima u kući Bog zna koliko drva, i kanda ne mareći, što je hrpa već čisto pri kraju.

Uto se i starci probudiše i, videći naloženu vatru, nekako se veselo pogledavaju i zirkaju na Palčića, koji se oko vatre vrti kao šareni mačić, pa se tome slatko nasmijaše.

Čuvši ih Palčić, nađe se, sa nekoliko skokova, sada na nosu starca, sad na nosu starice, pa se na njima njiše i veselo ciči:

»Dobro jutro djede; dobro jutro bako!«

I, štipajući ih za nosove, svojim sitnim prstićima, od čega kišu: »čiha, čiha«, i smiju vragolanu, zaželi im trubeći u uho: »Sretan Bozić! Sretan Božić!«

Starci mu kroz smijeh odvraćaju: »Sretan ti Božić, Palčiću naš!«

Nato će Palčić: »Ajte, ajte, ustajte starci moji, ustajte!«

U tren oka bijaše starac na nogama. Umije se, odjene u čisto ruho i pristavi k vatri lonac, da iskuha žgance.

Tada će Palčić starici:

»De, bako, ustaj i ti! Zar ćeš pustiti muško da kuha?«

»Ama, kako ću Palčiću, kada sam bolesna?« odgovara starica.

»Kakva bolesna!« odmahnu Palčić ručicom. »Reci: bila sam bolesna«, nastavlja on.

»Pa zar ne vidiš da ležim?«

»Vidim da ležiš, ali da si bolesna — to ne vidim! Nego, ded, lijepo ustani!«

»Ama, kako ću, kada oslabih?«

»De, bako, ded: evo ti moje ruke i digni se!«

»Ma, kud ćeš ti, bolan ne bio, ovako sitan, mene da digneš?« smije se starica, a i djed s njome.

»Pruži prst bako, pa da vidiš!« odvraća Palčić.

I, baka, iz znatiželje, pruži prst, a Palčić ga zgrabi, i svojim oštrim zubićima zagrize u njega.

»Joj!« zaviknu starica od bola i, jednim skokom bje na podu, dok joj Palčić osta visjeti na prstu, pa se smije i smije, a i starac s njime. Ovaj se sav previja od smijeha i radosti, videći staricu na nogama.

Za čudo, naša starica stoji čvrsto na nogama, ali od začuđenja ne zna šta bi.

Nato će Palčić:

»De, de bako, umij se, odjeni i priđi ognjištu!«

Starica posluša i, ele čuda! Može ona da hoda, i ne boli je ništa — potpuno je zdrava.

Prihvati se, sva sretna, posla. Umije se, odjene, očisti kuću i priđe ognjištu te priredi zajutrak.

Kada bi zajutrak gotov, sjedoše njih dvoje za stol, a naš Palčić na stol, pa jedu i jedu, kao nikada do sada. Ali jede i Palčić. Izvukao iz zdjele, koja je viša od njega, žganac. Svalio ga na stol, pa griska, polako, kao mišić, a naši se starci tome smiju, da sve kuća ori.

I, cijeli bogoveti dan vragolja naš Palčić, a naši se starci tome vesele i hihoću.

Njegovim vragolijama ni kraja: sada se njiše na starčevoj bradi; sada vuče brkove, pa sjede na nos; zatim za uho; odatle u džep, odakle se odazivlje, a starac ga traži i ne može da uhvati, jer je Palčić brži i, čim starac rukom u džep, Palčić iz njega, i uvuče mu se u rukav, pa kroz njega na bradu.

Ne pušta on ni staricu u miru, već i njoj zanovijeta! Skoči joj na glavu, njiše i odveže rubac; sjede na nos; objesi na opasaču, i tako redom cijeli Božji Božićni dan, a starci se vesele i hvale Bogu za veliku radost, koju im baš o Božiću posla i tepaju Palčiću:

»Slatki naš dobri, mali Palčiću!«

V

Kako je Palčić starce snabdjeo drvima

Minuše, u radosti i veselju, božićni dani, a hrpe drva nestade, dok studen sve jača i oštrija biva.

Što sada i odkuda da se nasmaže drva?

Pita zabrinuto starac:

»Palčiću naš, drva nemamo. Zadnje dogorijeva. Što da uradimo? Eto, studen sve veća i veća, a ogrjeva ni zere; smrznućemo se sve troje!«

»Nećemo djede, nećemo! Biće drva i na pretek« odgovara, smješeći se, Palčić.

»A odakle? Ja star i nemoćan, a ti sitan i slab!«

»Ne brini djede! Za pola sata i eto ti drva kao nikada.«

»Ama, kako i otkuda Palčiću?«

»Sada ćeš djede, da vidiš!«

Rekavši to, skoči na okno, otvori ga, umetne prstiće u usta i zazviždi njima sitnim, ali prodirnim zviždukom, pa pozove drugom ručicom starce k prozoru.

Primaknu se oni i, imadu što da vide!

Jure, tamo iz šume, nekakve saonice, kao da ih vjetar nosi, a u nje upregnuto, ali što? Konji nisu,

volovi nisu! A da što je to? Tekar kada saone bliže, a ono, upregnuta pod saone ravno četiri vitka, vitoroga jelena. Stigoše saone pred kuću. Palčić dovikne starcima: »Doviđenja!« iskoči iz kuće i popne se na saone.

Čim on sjede, one se okrenu i jurnu k šumi.

Gledaju starci to čudo i snebivaju se!

Grabe, snijegom, četiri vitka jelena, da sve praši; klize saone kao vjetar, a na njima, još malo, i ne vidi ga se, sjedi naš Palčić i drži u ruci nekakve vojke, taman kao vlasi debele.

Gledaju starci i gledaju, pa ne mogu da se dosta načude!

»Vidje li našega Palčića, vidje li?« prva se snađe starica.

»Ma, je li moguće!« prošapta starac. Oni još tako u čudu, i pravo se ne snađoše, kad li se začuje neko cilikanje praporaca negdje iz daleka i sve bliže i bliže biva.

Primaknu se ponovno k oknu i, imadu što da vide!

Vraćaju se ponovno saone, a jeleni lete kao vjetar. Ali, saone nisu više prazne, već na njima naslagana visoka, visoka hrpa suharaka, a na vršku jedne grančice sjedi naš Palčić, drži tanke vojke u rukama i sve poskakuje kako saone lete. Za tren, i saone stanu pred kućom, a Palčić se strijelimice spusti na snijeg, upadne u nj i koprca se, lamačući ručicama i nogama, da se starci veselo nasmijaše.

Zatim skoči na noge i, onako sitan i slabašan, jednim zahvatom ruke prevrnu saone, istrese s njih drva, poravna ih na novo, zazviždi, i jelena sa saonama nestade netragom.

Starac otvori vrata, a Palčić, sav ozebao i pun snijega, uskoči u kuću, pa ravno k ognjištu, da se ogrije i poviče:

»Djede, ded unesi drva u kuću, dok ih snijeg ne zatrpa!«

Starci veselo iskoračiše na snijeg, pa nose i nose drva u kuću, dok ne naslagaše hrpu do stropa.

Sjedoše zatim i oni na ognjište, da se nagriju vatre, koje im neće zimus nestati.

»Palčiću naš, tko ti pomože nabrati i natovariti toliko suharadi?« pitaju starci.

»Moja braća«. odgovara Palčić.

»Zar ti imaš i braće?«

»Ih, i kolike, a i kakve!«

»A gdje su oni?«

»U šumi.«

»O, Palčiću naš, svo veselje i radost naša!« tepaju mu starci, uzimaju na dlanove i miluju ga, a Palčić se sretan smije i ciči sitnim glasićem: »Starci moji, starci moji!«

V

Palčić izbavlja seoskoga momka

I

Veseli bijahu starci videći toliko ogrjeva u kući, kojega im je Palčić priskrbio, pa ga sada još i više zavolješe.

Jedne zimske večeri, dok je vani urlikao ljuti sjevernjak; vukovi bijesno zavijali, a gusti snijeg padao, sjedilo sve troje na niskom ognjištu, na kome je veselo pucketala vatra i grijala cijelu izbu, reče starac:

»Eh, blago nama bako, uz našega Palčića! Mi se lijepo grijemo i dobro nam je, ali naše selo, kako ono?«

»Zašto?« upita Palčić.

»Zato Palčiću naš, što i selu ponestade drva. Eto, baš danas prošlo uz nas nekoliko susjeda i čuh, kako brigu briguju, odakle će da nasmažu ogrjev, jer su skoro svi već pri kraju s onim, što su zaradili u vlastelina.«

»Pa zar više nemaju drva?« pita dalje Palčić.

»Nemaju Palčiću, nemaju. Trebalo bi i njima pomoći!«

»A kako pomoći?« pita baka.

»Daće vlastelin, daće, ne bojte se!« veli Palčić.

»Idi s Bogom! Gdje bi onaj škrtac dao?«

»Daće on, daće! Nagovoriću ja njega.«

»Idi, ne budali! Kako ćeš ti njega nagovoriti?«

»Ne bojte se, ići ću ja do njega«.

»Nemoj Palčiću, nemoj!« zalome starci.

»Goropadan je on, pa će te istući i baciti u tamnicu,« veli djed.

Poskoči Palčić i upita začuđen:

»Pa zar je on koga već istukao i bacio u tamnicu?!«

»Jeste, i te kako! Eto, i danas još, a Bog zna je li živ, čuči negdje u njegovom dvoru susjedov Tomo, mladić od dvadeset godina. A da bi zašto?«

»Zašto djede?«

»Ama, zato, što je iz šume iznesao naramak suharaka.«

»Je li djede, baš tako?« pita Palčić.

»Ama, tako Palčiću.«

»Ih, što će mi to vlastelin skupo platiti!« poviče Palčić.

»Zar tebi Palčiću?« čudi se djed.

»Meni djede, meni!«

»Kako tebi, bolan ne bio?«

»Čućeš već, i da znaš, reci selu, da će imati ogrjeva na pretak i do mile volje!«

Starci ga veselo pogledaju, ali ne vjeruju, pa ga pitaju:

»Je li istina Palčiću naš, radosti naša?«

»Istina starci moji, istina«.

I, zadovoljni, starci legoše.

II

Dok oni spavahu, uzvere se naš Palčić kroz dimnjak na krov kuće, siđe, zazviždi i, u tili čas, stvori se pred njim pravi pravcati vuk, mršav, izgladnio, na tankim, visokim nogama i žarećim se očima.

Čim stiže, popne se Palčić na njega i zapovijedi mu: »K dvoru!«

Vuk posluša, i pojuri u tamnu zimsku noć.

Zamalo, i stigoše pred dvor.

Palčić siđe s vuka i zapovijedi: »Tu ostani!« a sam se uzvere na zid, pa odatle u dvorište k glavnim vratima, i kroz rupu od ključanice u dvor, pa ravno, po mraku, u vlastelinovu spavaonicu.

Ne ću njega nitko, jer Palčić hodaše tako tiho, da ga nitko nije mogao čuti.

Uđe u sobu, a vlastelin, u toploj sobi i mekanom krevetu, spava slatkim snom.

Skoči Palčić na uzglavlje, pa povuče svojim prstićima vlastelina za kosu. Ovoga to zaboli, ali se ne probudi, već se samo prevrne u snu.

Povuče ga sada Palčić jače za uho, a vlastelin se prevrne, ali se i opet ne probudi. Zahvati mu sada Palčić nos svojim oštrim zubićima i, vlastelin

zajauknu od bola: »Joj!« i sjede na krevetu. Popipa nos. Osjeća: boli ga. Zapali svijeću, da vidi što je to, ali nigde ničega, jer se Palčić sakrio pod jastuk.

Vlatselin ponovno legne, a Palčić se zavuče pod pokrivač i ugrize ga za nogu. Vlastelin zajaukne ponovno i poviče: »što je to?« Zapali na novo svijeću i poče tražiti, da pronađe, što ga to grize.

Palčić se uzvere na sliku, što visijaše na zidu ponad kreveta i poviče svojim tankim glasićem: »Tomo«.

Vlastelin se zaprepasti i stade se obazirati sobom, te reče na glas: »Zar to duh govori?«

»Nije duh, već ja« odaziva se Palčić.

»Tko si ti, da te ne vidim?« pita vlastelin.

»Ja sam patuljak Palčić. Evo me na slici«.

Vlastelin pogleda, i ne može se načuditi, videći tog sitnog patuljka, pa ga pita:

»Zašto me grizeš i ne daš mira?«

»Jer ne pustaš Tomu iz tamnice«.

»A zašto da ga pustim?«

»Jer ti nije ništa skrivio.«

»Kako nije, kada htjede u mojoj šumi da si drva nasiječe!«

»Nije on sjekao drva, već suharke pobirao«.

»Neka je, moji su!«

»Tvoji da, ali i Božji. Zato, daj sirotinji, koja nema!«

»Ne dam! Neka zaradi!«

»Pa radili su. Zato im daj.«

»Nisu dosta, pa ne dam!«

»Daćeš!«

»Neću!«

»Hoćeš!«

»Neću!«

»Vidjećemo! A sada pusti Tomu kući!«

»Neću!«

»Onda ću te gristi.«

»Nećeš!«

»Hoću!«

Vlastelin skoči do slike i htjede dohvatiti Palčića.

Palčić otrgne sliku s čavla i baci se s njome na vlastelina.

Ovaj pade s kreveta na pod i zajaukne od bola: »A joj!« a Palčić skoči na ormar i viče:

»Pusti Tomu!«

»Neću!« odvraća vlastelin i stade tražiti Palčića, ali ga nigdje ne nađe.

Ne našavši ga, leže ponovno u krevet. Palčić mu se uvuče pod pokrivač, pa ga ugrize za nogu. Vlastelin skoči i traži Palčića, ali njega nema te nema.

Palčić se uzvere na njega, pa ga ugrize: sad za uho, sad za ruku, sad za nogu, a vlastelin trči po sobi kao lud, ali Palčića nikako da nađe.

Pozove sluge, reče im što je, i svi stanu tragati, ali Palčiću nigdje ni traga.

Uto, već i zora zarudila. Vlastelin otpusti sluge i vrati se u krevet, ali mu Palčić ne da i opet mira,

već ga ponovno ugrize i zavikne: »Pusti Tomu kući, jer ti inače neću dati mira kroz čitav život!«

Uvidje vlastelin da nema druge, pa naredi slugama da puste Tomu.

III

Čim pustiše Tomu, nestade i Palčića. Skoči on veselo na svoga vuka, koji ga kao vjetar odnese do kuće njegovih staraca.

Uzvere se na krov, zazviždne, a vuka nestade. Tada se spusti kroz dimnjak na ognjište.

Starci još spavahu. On naloži vatru, a kada se ova razgorje, probude se starci.

Videći Palčića pored vatre reče djed:

»E, Palčiću, ti urani!«

»Uranih djede, i Tomu izbavih.«

Skoči starac na te riječi i ravno k Palčiću, pa će: »Je li istina što reče?«

»Istina djede, istina. Ded, stani kraj prozora, pa ćeš vidjeti: sada će da prođe.«

Primače se starac k prozoru i, uto, ugleda, kako se Tomo, gazeći duboki snijeg, vraća svojoj kući.

Radostan, obrati se Palčiću:

»Pa kako to uradi?«

»Priđi k vatri!« reče Palčić.

A kada se djed smjestio kraj vatre, stade mu pričati kako je to izveo. Starac ga je pažljivo slušao, a tada se od srca nasmije, pa gladi Palčića i tepa mu: »Palčiću, dragi, dragi i dobri naš Palčiću!«

VI

Palčić pomaže selu da dođe do ogrjeva

I

Dovršivši zajutrak, omota se starac u kabanicu i zađe u selo, da se raspita, kako je sa susjedovim Tomom.

Nađe Tomu u domu njegovu, a ukućani, svi, radosni što se vratio.

Pita ga starac:

»Tomo, jesi li živ?«

»Živ jesam djede, hvala Bogu, ali oslabio«, odgovara Tomo.

»Hvala budi Bogu, da si ipak kod kuće!«

»Hvala mu i čast budi, jer da ne bijaše njega, još bih ja čamio u tamnici silnika!«

»A kako to, da te pusti prije vremena?«

»Ne znam djede, ali eto, pusti me silnik«.

»Eh, sinko, ako ne znaš ti, znam ja, kako bi.«

»Kako djede, kako?« navale svi ukućani da ga pitaju.

Poče on da im priča, i sve od početka, kako mu Bog posla Palčića, pa sve redom, do Tomina oslobođenja.

Slušaju ga oni razvaljenih ustiju, krste od čuda, i ne mogu da se dosta načude.

A djed završi:

»I poruči vam Palčić, cijelome selu, da će biti ogrjeva na pretek.«

»Kako djede, kako i odakle?« navališe svi.

»Eh, mili moji,« odvraća djed, »odakle znam, ali kako ne znam.«

»Pa odakle djede?«

»Iz šume.«

»Iz koje?«

»Bog budi s vama, pa od vlastelinove!«

»A tko će dopremiti?«

»Vi, sami!«

»A vlastelin?«

»Ništa. Veli Palčić, daće vlastelin kao i pokojni mu otac.«

»Ma, je li moguće djede?«

»Pa, moguće, kada Palčić veli.«

»Ali vlastelin neće htjeti.«

»Hoće, hoće, kao što je i Tomu pustio.«

»Pa, de, djede, da vidimo Palčića i da mu se zahvalimo.«

»E, pa dođite k meni.«

I, skupiše se svi, cijelo selo, pa ravno djedovoj kućici, ali kad oni tamo, Palčića već nema.

»Otišao,« veli baka, »i poručio selu da pripremi saone za šumu i neka spremne čekaju, jer će sutra svaki moći sebi po drva.«

Raziđoše se razdragani seljani kući, da pripreme saone, kako Palčić poruči.

Starci sjedoše na ognjište, pa nagađaju, kako li će Palčić prisiliti vlastelina da dade selu ogrjev.

II

A kuda se djede naš patuljak?

Otišao on, ravno u dvor k vlastelinu. Dopro on, do u njegovu sobu, a da ga nitko i ne opazi. Pa i tko će da ga opazi, onako sitnoga, te se može uvući kud hoće.

Sjedi posred sobe, za stolom, vlastelin i piše nešto, a naš Palčić hop! pa ravno na stol.

Zagleda se u vlastelina i zapišti svojim sićušnim glasom:

»Ej silniče, jesi li se naspavao?«

Prene se vlastelin, i zagleda u tog sitnog, crvenog patuljčića, začuđen nekako, ali i u nekom strahu, jer uvidje, da je u njemu neka velika moć.

Konačno se snađe i htjede da ga rukom dohvati, ali da, izmakne mu on na rub stola i zavrišti:

»Ne diraj me silniče, ako ti je mio život!«

I, ustukne vlastelin, ali svejedno reče:

»A što ti meni možeš?«

»Što mogu? Eh, silniče, i da te pogubim«.

»Ti mene?«

»Ja tebe.«

»A kako?«

»Svakojako! A sada čuj me: kako što bijaše dopustio tvoj pokojni otac, tako ćeš i ti da dopustiš selu, u tvojoj šumi, opskrbiti se suharcima i trulim panjevima!«

»A tko to reče?«

»Ja!«

»Jok patuljče, neću!«

»Hoćeš siledžijo, jer se običaji olako ne odbacuju, a zadnja se volja umirućega poštiva!«

»Što me se tiču običaji! Oni nastaju i nestaju. Ali o kakvoj to volji govoriš?«

»Eh, eh lukavče! A što ti oporučno nalaže tvoj pokojni otac?«

»Pa to, da sve ostavlja meni.«

»Jest, jest lukavče, ali i da selu dozvoliš pobirati suharad i vaditi panjeve.«

»Ne stoji!«

»Stoji!«

»Ne stoji!«

»Ded pokaži oporuku?«

»Ja, tebi patuljče?«

»Meni, i ako to ne stoji, odustajem od zahtjeva.«

»Neću!«

»Nećeš! E, vidiš da imam pravo!«

»Nemaš!«

»Hajde da vidimo!«

I, u tren oka, prije no se vlastelin snašao, otvori Palčić nekakvu ladicu i izvuče iz nje oporuku, pa je baci rastvorenu pred vlastelina i stade čitati: »Nalažem sinu svome, da selu Dobrići dozvoli, bez

naplate, za vazda, izvažati iz naših šuma suharad i trule panjeve!«

»Što veliš na to?« upita Palčić.

Nekako osramoćen, zgrabi vlastelin oporuku i zaključa je u ladicu, pa ljutito odgovori:

»Neka, ali ne dam!«

»A ne znaš li škrtice, da je volja pokojnika sveta?«

»Nije, kada nije korisna!«

»Ej, škrtice, ne vrijedi ti izgovor! Ali, daćeš ipak.«

»Neću!«

»Da vidimo! Ali znaj, zepsćeš i pored svih svojih velikih šuma!«

To reče i, prije no se vlastelin mogao obazrijeti, nestade ga.

III

Kud li se djede?

Skočio sa stola i prišao k peći, otvorio vratašca, dunuo u vatru i, ta se za čas ugasi, a zatim i sam uđe u peć.

Vlastelin potraži Palčića, ali ne našavši ga, sjede ponovno k stolu i zače na novo pisati.

Piše on tako, kada u neke, osjeti hladnoću. Obazre se na peć, a vatra ugasnula. Pozove slugu i naredi da naloži vatru. Sluga dođe i htjede naložiti. Ali da! Neće da gori, pa neće! A i kako će? Čim on zapali, Palčić ugasi.

»Gospodaru«, veli sluga »ne može se zapaliti. Eto gledaj, ne može!«

Priđe vlatelin k peći i gleda: sluga naloži, a to, odmah ugasne.

Naredi vlastelin da se peć očisti.

Dođoše sluge i počeše čistiti i peć i dimnjak. Očistiše i naložiše ponovno. Ali da, peć ne gori, pa ne gori. I tako cijeli dan.

Preseli se vlastelin u drugu sobu, kad li, i tu neće da gori. Zađe u treću, ali i tu ne gori. I, tako redom: sve peći ugasnule i nijedna neće da gori. Gori čas dva, da zatim ugasne.

To naš Palčić obilazaše, neviđen, redom sve peći, pa duni amo, duni tamo — i gasi redom peći.

Ali zađe on i u kuhinju, pa i tu ugasi vatru, i ne može da se išta kuha. Kuka vlastelin, grdi sluge, psuje, viče, ali sve to ne pomaže ništa, već zebe on, a i sva ostala družina.

Stade Palčić nanovo pred vlastelina i dovikne mu:

»Ej, škrtice, što li rekoh! Zebeš li, a?«

»A, ti li si to?« zagalami vlastelin.

»Ja škrtice, ja!«

»Pa kako to uradi?«

»Ne tiče te se, već reci: dozvoljavaš li selu da ubere suharad?«

Kud će, neće, a sav ozebao, pa odvali ljutito:

»Pristajem!«

»Ded sjedi!« naredi Palčić.

Vlastelin sjede.

»Sada piši, što ću da ti govorim:

»Ja, vlastelin Marko Silić, dozvoljavam, od danas, pa za vazda, seljanima sela Dobrići, da u mojoj šumi, bez naplate, izvažaju suharad i vade trule panjeve.«

Vlastelin to napiše, a Palčić zgrabi pismo, nasmije se i reče:

»Sada se ugrij!« i odmagli iz dvora.

Vlastelin naredi slugama da nalože peći i, u tili čas, zaplamsaju sve, da čas zatim šire dvorom ugodnu toplinu.

IV.

Taman podne zazvonilo, a naš Palčić upadne djedu i baki u kuću i zaviče:

»Ej, djedo!«

»Palčiću, gdje si?« pita djed.

»Eto me djedo, eto!« i skoči na ognjište.

Ugledavši ga, onako sićušna, sa komadom papira u ruci, pita ga djed?

»A što to nosiš?«

»Pismo djede.«

»Kakovo pismo?«

»Kojim vlastelin daje selu drva.«

»Palčiću,« vrti djed glavom »to ne može biti!«

»Slušaj!« veli Palčić, pa čita, a starac i starica vrte glavom, čude se i raduju.

»Ali kako to isposlova?« oboje će.

»O, vrlo lako!« reče Palčić i stade im sve redom pričati, a starci se čude i smiju.

Zatim reče Palčić:

»Uzmi djede pismo, idi u selo, i reci neka se požure po ogrjev.«

Starac se veselo diže, omota čvrsto i zakorači u selo.

A kada selo čulo, nasta cika i veselje, a saone za saonama lete veselo uz cilikanje praporaca u šumu, odakle se vraćaju natovarene drvom.

Svake se saone zaustave pred djedovom potleušicom, i ljudi kliču:

»Živio Palčić, živio naš dobar Palčić, dobrotvor naš!« Palčić ih gleda s prozora, maše rukama i smije se.

VII

Palčićevi vukovi

I

Studeno zimsko veče. Olovnato, sivo nebo prekrilo selo i iz njega sipi sitan snijeg, kao da nikada prestati neće, a ljuti sjevernjak zavija i huči, kao da želi svagdje i svakome natjerati strah u kosti.

U potleušici sjede djed i baka na klupi, a Palčić na panju pokraj vatre, koja veselo plamsa, i razgovaraju o svemu i svačemu.

Katkada se starci i nasmiju Palčiću, koji se na panju koprca i pripovijeda starcima svoje zgode i nezgode.

Odjednom će djed:

»Ele, ljute li zime! Valaj ne sjećam se još takve, a Bog zna, hoće li dugo da potraje!«

»I ja«, veli baka, »ne sjećam se takve.«

»A i kako bi«, odgovara djed, »ta ja sam stariji od tebe.«

»Dugo će još potrajati«, veli Palčić i klima glavom.

»Pa kako znaš?« pita djed.

»Juče mi reče moj vuk.«

»Kakav vuk?« začudi se starac.

»Ama, kurjak, pravi pravcati.«

»Pa zar ti imaš vuka?«

»Imam, i još kakvoga! Veći je od svakoga drugoga.«

»A što on tebi treba?«

»Pa, da me brani i na njemu jašim.«

»Ma zar na vuku, pravome vuku jašiš?«

»A da šta!«

»I ne bojiš se da te pojede?«

»Pa neće on mene pojesti. Sluša on mene lijepo,« smije se Palčić.

»Idi, Palčiću, idi! To ti ja ne vjerujem.«

»Ne vjeruješ djede?«

»Ne vjerujem!«

»Hoćeš li ga vidjeti?«

»Joj, neću, neću! Pojeo bi nas.«

»Neće on nikoga, kada sam ja blizu.«

»Ma, ne vjerujem Palčiću! Ta on je krvoločan.«

»Nije, kada neću da bude. Ali ne sluša mene samo jedan, već svi.«

»Nije moguće Palčiću!«

»Da vidiš!«

»Neću Palčiću, neću!« zalomi djed.

»Hoćeš djede, hoćeš.«

I rekavši to, skoči na prozor, otvori ga, zazviždi do tri puta, pa počeka.

Zamalo, i ču se pred kućicom nekakav mukli topot, a zatim muklo zavijanje.

Palčić siđe s prozora i priđe k vratima, a starci se u strahu zgledaju i viču:

»Nemoj Palčiću, nemoj!«

Ali ih palčić i ne sluša, već otvori vrata i zviždne još jedanput.

Kad, eto ti, na pragu se pojavi pravi, pravcati vuk. Velik, mršak, na visokim nogama, naćulenih ušiju, bliještećih crvenih očiju i široka repa. Palčić ga pozove: »Dođi!« I, vuk mu priđe, te ga polizne jezikom.

Starci se, puni straha, stisnuše u kut ognjišta i sa strepnjom gledaju što Palčić radi.

Palčić se uzvere na vuka, sjede na njega i reče mu: »Hodaj!«

Vuk posluša i poče hodati izbom.

»No djede, vjeruješ li sada?« pita Palčić.

»Vjerujem, vjerujem«, odgovara djed drhćućim glasom, »ali ded ga sada otpusti, jer ja i baka umiremo od straha!«

»Pa neće on ništa vama,« odgovara Palčić i približuje se ognjištu.

»Nemoj bliže Palčiću, nemoj!« viču starci.

Uvidje Palčić da starci strahuju, pa siđe s vuka. Pozove ga k vratima, otvori ih i reče: »Idi,« a sutra me čekajte svi!«

Vuk poslušno iziđe. Palčić zazviždne, i vuka, u tren, nestade ispred kuće.

II

Palčić priđe k ognjištu, a starci se jedva pribraše od straha.

»Ma zašto to učini Palčiću?« pitaju ga, još uvijek u strahu, starci.

»Pa eto, da vas uvjerim.«

»Joj, što li se prestrašismo!«

»Rekoh li vam, da vam neće ništa.«

»Znamo mi, znamo, ali tko se ne bi bojao vuka!«

»Ali pustimo to djede, već ti meni reci, ako zima dugo potraje, hoćeš li imati dosta hrane?«

»A što ti ja znam Palčiću! Možda i hoćemo mi, ali neće svi u selu.«

»Pa kako to?«

»A eto, neki bili i bolesni, pa ne mogahu si dovoljno privrediti, a k tome morade svaka kuća, radi suharadi, da badava radi vlastelinu, trideset dana.«

»Trideset!« čudi se Palčić.

»Ravno trideset,« odgovara djed.

»Pa to je puno!«

»O, i te kako za sirotinju.«

»Vlastelin mora to vratiti,« promrmlja Palčić za sebe.

»Što veliš Palčiću?« pita djed.

»Pa to, da vlastelin mora sve vratiti.«

»Gdje će on to da vrati!«

»Mora, kada velim!«

»Dao Bog!« reče starac.

»Daće djede, daće. Nego reci mi, koliko bi u hrani morala svaka kuća primiti, da joj budu isplaćene te nadnice.«

»Pa, tako: vagan brašna, vagan krumpira, vagan graha i vreću kupusa.«

»Bi li, time bilo isplaćemo?«

»Bi!«

»E, kad bi, tada će i biti!«

»A tko će dati?«

»Vlastelin.«

»Vlastelin, škrtica, veliš?«

»Da što!«

»Kako?«

»Vidjećeš sutra.«

»Dao Bog i Ti Palčiću!« reče starac i pogladi Palčića.

Starica zapreta vatru, pa legoše da prospavaju noć i dočekaju veseliji dan.

VIII

Vlastelin vraća zaradu

I

Svanu studeno zimsko jutro. Snijeg prestao sipiti. Sjevernjak se stišao i samo brije. Smrznuo se snijeg, pa samo škripi pod nogama.

Palčić već naložio vatru na ognjištu pa se, sjevši na panj, podbočiv lakte o koljena, kanda u nešto zamislio.

»Ej Palčiću, zar ti već na nogama?« ozva se djed, a Palčić se prenu, pa veli: »Dobro jutro bako i djede! Eto, ja uranio; moram na posao.«

»Kakav posao, da od Boga znadeš?«

»K vlastelinu.«

»A što ćeš tamo?«

»Pa rekoh ti: da vrati zaradu. Danas će on u lov, pa ću, da se u šumi porazgovorimo.«

»Kako znaš da će u lov?«

»Javi mi noćas mišić.«

»Zar mišić?«

»E, baš mišić. Jedan od onih, koji kod njega biva.«

»Pa zar i mišić tebe sluša?«

»Da djede. I mišić, i vuk, i vjetar i sve živo i ne živo.«

»O, moj Palčiću, pa ti si svesilan!«

»Ne ja djede, ne, već Bog, dobri Bog, koji svoje ne ostavlja!«

»E, hvala mu i slava na vijeke budi!«

»Amen!« ozva se baka.

II

»A sada bako, ded priredi zajutrak, da se naš Palčić okrijepi, jer će u šumi, po ovoj hladnoći, inače zepsti!«

Nasmija se Palčić:

»He, he, pravo veliš djede, ali ja imam dobru bundu!«

»Neka, neka Palčiću, ali i hrana nije na odmet!«

»Pa, pravo veliš.«

Oni tako u razgovoru, a baka priredila kašu i polila mlijekom, pa udri iz skupne zdjele blagovati: starci velikim kašikama, a Palčić sitnom nekom kašičicom, koju mu djed izdjela. Kada posvršiše, ustade Pačić, zamota se u svoju crvenu bundicu, navuče kapucu na glavu i reče:

»Ded se primaknite k oknu, da vidite kako ja jašim.«

Rekavši to, skoči k vratima, iziđe, zazviždi i, vuk se stvori pred njim.

Starci se primakoše k prozoru i gledaju.

Zajašio Palčić, mahnuo im lijevom rukom, dok se desnom prihvatio za vučju dlaku, pa rekavši nešto vuku, pojuri ovaj, po smrznutome snijegu, kao najbrži vjetar i, za čas ih nestade u daljini.

III

Ostali, starci, čudeći se, a naš Palčić, jurio na svome vuku sve do sredine šume. Kad oni na čistinu, a čitav ih čopor jakih vukova, valjda stotina, okruži. Svaki od tih krvoloka prilazaše Palčiću i liznu mu ručicu, a on, drugom, potrepta svakoga po glavi, i svakomu nešto šapnu.

Kada svi vukovi obredaše, reče Palčić: »Ostanite ovdje, a mi idemo!«

Svi se vukovi stisnuše u hrpu, i ni jedan da bi se maknuo s mjesta, dok Palčić, na svome vuku, otkasa u šikaru pokraj staze.

Oni u šikaru, a to se iz daleka začu škripa smrznutoga snijega i topot konjskih kopita.

Zamalo, i pokaza se na stazi četa konjanika oboružana puškama.

Bio je to vlastelin, koji se sa hajkom uputio u lov.

Čim se četa primaknu, a naš Palčić — hop! s vukom na stazu, i zaviče: »Stoj!«

Konji se preplašeno trgnu i stanu kao ukopani; ni da bi se ganuli s mjesta: slušaju i oni Palčića!

»Ej škrtice!« zaviče Palčić zabezeknutom vlastelinu. »Ti još nešto dugueš selu!«

»I opet ti!« zaviče ljutito vlastelin.

»Ja da, a da tko će drugi!«

»Makni mi se s puta, dok ti je na ramenu glava!«

»Glej, glej, što li se junačiš!« naruga mu se Palčić.«

»Makni mi se s tim tvojim vukom, inače ću da pucam u oba dva!«

»Pa ded, pucaj!«

I, zapovjedi vlastelin, da svi lovci pucaju u patuljka i vuka.

Digoše puške. Nanišane. A Palčić i vuk se ne miču, već se, oba dva, nekako podrugljivo kese.

»Hoćeš li se maknuti?«

»Jok siledžijo! Pucaj!«

I naredi vlastelin da pucaju. Pritegnu zapone na puškama. Ove kvrcnu »kvrc«, ali pucanj ne prasnu i taneta ne zviznuše.

Vlastelin se, i pratnja mu, zaprepaste, a Palčić se smije, da sve šuma ori: »Hahaha, hehehe, hihihi«.

Razbjesni se vlastelin, pa ponovno pritegne zapon, ali ko ukleto, i opet, samo »kvrc!«

»Hej, silniče, rekoh ti da pucaš, i ti pucne, ali ni muhu ne ubi, a i ne ćeš dogod ja ne budem htjeo,« dovikne mu Palčić.

»Pa što želiš opet?« upita mrko vlastelin.

»Jesi li se umekšao, a? Jesi, jesi! No neka te, a sada čuj! Vrati selu zaradu od trideset nadnica po kući, koju ti odradiše i to: svakoj kući vagan brašna pšeničnoga, vagan kukuruznoga, vagan krumpira i

graha, po vreću repe i kupusa, te po jedno svinjče na dvije kuće.

»Juh patuljče, jesi li poludio!« zaviče vlastelin.

»Pa zar je to malo!« čudi se Palčić.

»Stani!« poviče vlastelin. »To je da me uništiš! Ne dam ništa!«

»Daćeš škrtice!«

»Neću!«

»Hoćeš!«

»Neću!«

»Da vidimo!«

To reče i zazviždne. U tili čas, skočiše na stazu: i sprijeda, i straga, i s lijeva i s desna, nebrojeni grdni vukovi, pa reže, strižu ušima, škljocaju jakim i oštrim zubima, i okreću blistavim crvenim očima, pripravni, da svaki čas naskoče na ljude i da ih, za tren, razderu.

Kada to vidje vlastelin i pratnja mu, protrnuše od straha i zubi im zacvokoću.

»Ha, škrtice,« zaviče Palčić »hoćeš li dati?«

»Ma, mnogo, mmmnogo je ttto!« penta vlastelin drhtureći od straha.

»Kakvi mnogo, već malo reci!-

»Uništićeš me Palčiću; osiromašiću!« moljaka vlastelin.

»Mani se škrtice, već reci: daješ ili ne daješ, jer inače, ode ti koža na pazar!«

Kud će, što će, a pritješnjen, reče vlastelin: »Dajem, ali odagnaj ove nemani!«

»Jok, vrati se u dvor i sačekaj selo, pa mu podijeli muku njegovu, koju si sebi prisvojio! Ali pazi se! Ne održiš li riječ, zlo po tebe! A sada okreni konje i ravno k dvoru, pa kada iskupiš riječ, možeš u lov do mile volje!«

Veseo vlastelin, da se riješio pogibli, okrenu s pratnjom konje, koji sada poslušaše i odjuriše k dvoru upropanj.

Palčić se veselo nasmije, prizva vukove k sebi, potrepta svakoga i nešto šapnu, a ovi odjuriše jedan za drugim u šumu. On se sa svojim vukom, kao vihor, vrati k svojim starcima. Pred kućicom stane vuk. Palčić ga pogladi, siđe s njega i reče: »Idi!«

Vuk odjuri i izgubi se, a Palčić uđe u kućicu.

IV

»Hvaljen Bog starci!« pozdravi Palčić i skoči k vatri.

»Vazda hvaljen Palčiću!« odgovore ovi.

»Ajde djede, odjeni se čvrsto, pa zađi u selo i javi neka svaka kuća pošalje saone u dvor po hranu.«

Stari skoči, i u čudu zapita:

»Palčiću, je li istina?«

»Istina djede, istina!«

»Zar vlastelin prista?«

»Prista djede«

»Kako to izvede, ako Boga znadeš?«

»Eto, tako djede,« i stade da im priča. Starci se čude i od straha obaziru nema li u blizini vukova.

»Joj,« reče djed, »grdno li ga prestraši!«

»I treba mu!« veli Palčić. »A sada djede idi!«

Starac navuče kabanicu i zakorači u selo, dok Palčić stade da baki priča koješta.

V

Ne prođe ni pun sat vremena, i ču se veselo cilikanje praporaca.

»Ha, već idu!« veli Palčić.

»Idu, idu,« veli baka.

Palčić skoči i reče:

»Idem i ja, da se ne bi silnik razgoropadio.«

»Idi Palčiću, idi,« veli baka, »i štiti ih!«

»Ne boj se bako, ne boj!« reče, i izađe iz kuće. Zazviždne, a to, vuk dojuri. Sjede Palčić na njega i čeka selo.

Uto, eto i sela. Saone za saonama jure po smrznutome snijegu, a praporci ciliću i ciliću, kao na svadbi.

Ugledavši vuka nasred puta, stadoše svi, i htjedoše, u trahu, da pobjegnu. No, ugledavši Palčića na njemu, odmah ih mine strah, umire se i viknuše: »Živio Palčić!«

Tada im Palčić reče:

»Idem i ja s vama, da se silnik ne predomisli.«

Zatim se obrati djedu:

»A gdje su djede, tvoje saone?«

»Nemam ih Palčiću.«

»Ih, pa što ja zaboravih!« reče i zazviždne do tri puta, a lagane saone, sa četiri jelena, dojuriše i stadoše pred starca.

»Sjedni djede na saone, a jeleni znadu i sami kuda će!«

Posluša djed i sjedne.

Nato će Palčić: »Idemo!«

Čim doreče, odjuri prvi na svome vuku, a seljani saonama za njime: prvi djed s jelenima, a ostali za njim.

Izašla i starica, gleda sve to, čudi se, i od radosti suze lije.

VI

Zamalo, nedaleko i, stigoše u dvor.

Stoji vlastelin na prozoru i videći tu povorku: Palčića na vuku, djeda s jelenima i dvadesetero saona još, čudi se, a i prepade, koliko li će hrane morati izdati! Ali ne bijaše druge, već održati riječ, jer se sa Palčićem ne bijaše šaliti.

I naloži slugama, da izdadu što Palčić zapovijedi.

Poslušaju sluge, pa tovare i tovare. Palčić sve nadgledava i smješi se. Seljani se čude tolikom Božjem blagoslovu, pa se radosno smješe i zahvaljuju Palčiću.

Kada natovariše sve, a i svinjče, krenu svi radosno svojim kućama.

Stigavši pred djedovu kućicu, zahvaljuju se Palčiću:

»Palčiću naš, dobrotvore naš, hvala tebi i Bogu, hvala velika i za vazda!«

»Amen!« odvraća starica s praga.

A Palčić njima:

»Ne hvalite, već budite pošteni i štujte Boga!«

Pomogoše seljani i djedu unijeti hranu, a tada Palčić, otpusti vuka i jelene, koji odjuriše netragom. Zatim zamače s djedom u kuću.

»Palčiću, naš Palčiću, što li ti sve nama dobra učini!« veli djed i podiže na ruci Palčića.

»Ništa djede, ništa, već samo što je pravo, a što je pravo i Bogu je drago!« veli Palčić, pa se prihvati djedove brade i zače se njihati. Djed i baka sretni, spremaju hranu, a Palčić ih veseo sa ognjišta gleda i smješi im se.

IX

Palčić odlazi

I

Sretni bijahu i starci i selo, a i sam Palčić, videći da se svi toliko raduju njemu i pomoći, koju im on donese.

Zima bila oštra, ali svi, pomoću Palčića, zimovali zimu bezbrižno.

Večerom, dok bi vani vjetar urlikao i vijao smetove snijega, a vukovi negdje daleko u šumi zavijali, sjedilo selo na ognjištu, uz veseli plamsaj vatre, i razgovaralo o Palčiću dobrotvoru i o njegovim djelima.

I starci naši, stari ali zdravi, zbrinuti Palčićevom pomoću, i ogrjevom i hranom, sjedili uz vatru, pa razgovarali sa svojim Palčićem o koječemu, i smijali se njegovim vragolijama, koje on obilato izvađaše, samo da nasmije starce i prikrati im duge zimske večeri.

Sjedili oni tako, jedne zimske večeri, u oči Svijećnice, taman na izmaku prve polovice zime, a Palčić će:

»Djede, najljuća polovica zime izmače!«

»Izmače Palčiću,« kima djed glavom.

»Dani se produžiše; noći skratiše.«

»Skratiše Palčiću,« odgovara djed kao jeka.

»A i sunce će doskora da ugrije.«

»Hoće Palčiću, ako Bog da!«

»Zamalo i eto kiše. Nestaće studeni. Okopniti snijeg i otkraviće se zemlja.«

»Hoće Palčiću, hoće.«

»I, eto posla djede.«

»Biće ga Palčiću.«

»Za svakoga, pa i za mene.«

»Zar i za tebe?« čude se starci.

»I za mene djede, i za mene.«

»A kakovoga Palčiću?« pita starac radoznalo.

»Ih, djede, svakojakoga, a najviše veseloga.«

»Pa, kakovoga dragi?«

»Eto djede: treba probuditi i odmrznuti potoke i rijeke; odgrnuti snijeg sa polja i livada; stišati sjevernjak; otjerati studen; probuditi južnjak; propustiti sokove; prodrmati korijenje; probuditi i potjerati cvijeće, da se ukaže; zazeleniti travu; protjerati pupove i probuditi šumu; odagnati vukove duboko u šumne gore; dozvati ptice; probuditi kukce i crve, mrave, pčele i leptire; ama, djede, sve, sve, što ukrasuje ovaj svijet i ljudima donaša radost i veselje, a u srca njima ucjepljuje ljubav do svega i svakoga, a otstranjuje brigu, mrzlovolju, sebičnost i mržnju!«

»Jao Palčiću,« uhvati se djed obim rukama za glavu, »pa kada ćeš ti to sve uraditi ovako sitan?!«

»E, hoću djede, hoću,« smijulji se on. »Pa i nijesam ja sam. Mnogo nas ima, nas patuljaka, braće moje, što se raziđosmo širom svijeta da pomognemo sirotinju, krojimo pravdu, unašamo snosljivost i smirenje u srca ljudi.«

»Palčiću moj, pa zar vas toliko ima?«

»Ima djede, ima. A pokazujemo se u raznim oblicima. Evo, kod tebe kao dobrota, a i vidiš me. Drugdje nas i ne vide, već samo osjećaju, jer se nastanjujemo u srca ljudska, pa se tu, kopkajući, ispoljujemo kao: ljubav, samilost, snošljivost i pravednost.«

»E, velik i dobar je Bog Palčiću!«

»Dobar djede, dobar i velik, velik!«

»Hvala mu i čast budi!«

»Amen!« odvraća starica.

II

Umuknu sve troje i zamišljeno zagledaju u vatru.

Odjednom, poče da se Palčić vrpolji na svome panju, kao da ga nešto tišti, i sve bi nešto htjeo da reče, a kanda mu se ne da.

Vidi to djed, pa će u neke

»Što je tebi Palčiću; nekako si nemiran?«

»Eto djede, nešto moram da ti rečem, a znam, žao će ti biti, pa opet, moram da ti rečem.«

»Pa de, reci Palčiću!« nuka ga djed, a sve mu nekako tijesno biva. A i starica se pognu. Kanda i ona osjeća neki teret, koji će joj pasti na dušu.

»Djede,« lanu Palčić šaptom i teška srca, »moraću vas ostaviti!«

Starci se pognuše dublje k vatri, kao da im neki teški teret pritisnu leđa i rekoše u jedan glas:

»Zar nas?«

»Jest starci moji, hora je odlasku!« teško odgovara Palčić.

»Pa zar ćeš nas u istinu ostaviti?« pita djed drhtavim glasom.

»Moram djede, moram! Vidiš li da me čeka posao, kojega se ne smije odlagati.«

»Pa nećeš valjda, odmah da nas ostaviš, dragi naš Palčiću?« pita baka, a glas joj se trese od uzbuđenja i suze joj naviru na oči.

»Čim dođu po mene, moram, bako, da krenem.«

»A tko će doći po tebe?« pitaju oni.

»Braća moja.«

»Zar mnogo ovakovih patuljaka?« pita djed.

»Da djede, da.«

»E, onda im moramo prirediti gozbu stara, da se zna za rastanak našega Palčića!«

»I hoćemo!« odvraća starica. »Najbolju koku ću da zakoljem i priredim za njih.«

»Ne treba bako, ne treba!« brani se Palčić smješeći se.

»A hoće li ih mnogo biti?« pita djed.

»I neće djede. Oko desetak, jer mi putujemo u skupinama.«

»A na čemu će se dovesti?«

»Vidjećete već!«

»Pa kada odlaziš?«

»Sutra ćemo saznati.«

»Kako sutra?«

»Pa sutra je Svijećnica.«

»A što onda?«

»Ako ledene svijeće ne prokaplju, znači: hora je polasku.«

»A zašto?«

»Jer to je znak, da moramo opomenuti studen neka jenja, popušta i sve polako nestaje.«

»Veliš dakle, sutra ćemo vidjeti.«

»Da sutra.«

I umukoše zamišljeni i rastuženi. Noć bila već duboka, zato legoše da dočekaju sutrašnji dan. Starci sa zebnjom da će izgubiti svoga dragoga Palčića, a i Palčiću kanda žao ostaviti ovo dvoje dobrih staraca.

III

Svanu zimsko jutro. Zarudje rujna zora. Ukaza se na čas i sunce, te pozlati okrajke rastrgnutih oblaka, pa nestade za njima, jer ih sjevernjak jače stisnu.

Palčić već na nogama. Naložio vatru, pa pogledava na prozor. Vidi: vise s krova ledene svijeće, ali ni jedna da bi prokapnula. I, ne veseli se on tome, pa mu čak i žao.

Doduše morao bi se veseliti nestanku zime, a i zapravo veseli se, jer će mnogoj sirotinji odlanuti.

Ali opet, žao mu je ostaviti, tako brzo, ovo dvoje dobrih staraca, koji će za njime tugovati.

Uto se probudiše i starci, i zaželješe Palčiću »dobro jutro!«

Ustadoše, odjenuše se i priđoše k vatri.

Starac sveđer pogledava kroz prozor na ledene svijeće i, vidi, ne prokaplju, pa reče:

»Palčiću naš, srećo naša, ne prokaplju svijeće. Doći će braća po tebe!«

»Ne znam još djede. Treba sačekati do podne, a tada ćemo vidjeti.«

Tako oni u razgovoru, ali nekako neveselo, jer ledene svijeće ne prokapljuju, a podne se polako bliža.

U neke će djed:

»Odoh ja malo u selo.«

»Idi, idi djede,« veli Palčić i nekako se tužno osmješkuje. Zna on kuda će djed i zašto ide. Polazi djed u selo, da ga obavjesti o odlasku Palčića, a i da razgoni tugu.

Zašao djed u selo, od kuće do kuće, i priča im kako će Palčić još danas otići. Slušaju ga svi i nekako žalosni bivaju, pa odluče, da svi isprate Palčića, kada bude odlazio.

Vrati se djed kući i, eto podne.

Gleda sve troje na ledene svijeće, ali da, nijedna da prokapne.

»E,« veli Palčić, »sada će oni.«

»Zar braća, Palčiću?«

»Hoće djede.«

I, pravo ne doreče, a to se ču iz daljine nekakvo sitno i zvonko cilikanje.

»Evo ih!« veli Palčić i skoči do vratiju. Otvori ih, i zagleda se u sniježnu daljinu.

Približuje se po smrznutoj i bijeloj ravni, daleko tamo iz šume, nekakve male saonice i sve se bliže i bliže primiću.

Gledaju starci, a imadu što i da vide!

Upregnuto šestero velikih, žilavih vukova, sa bliještećim se crvenim očima, u male zlatne saonice sa udobnim, mekanim i crvenim, baršunastim sjedalima, na kojima sjedi, ravno, devet sitnih patuljaka, zaogrnuti svi u crvene kabanice, podignutim crvenim i šiljatim kapucama na glavi; ama, rekao bi, devet Palčića, jer su si svi slični, kao jaje jajetu i naliče našemu Palčiću.

Stigoše do djedove kućice i stadoše. Naš Palčić iskoči iz kuće, pritrča im, izljubi se sa svakim, potapšta vukove i pozove ih u kuću.

Uđoše svi, i zagrajaše svojim sitnim glasićima: »Zdravo djede! Zdravo bako!«

A djed i baka hvataju ih i miluju, te im se od srca smiju.

Posjedaše svi na ognjište oko vatre i čavrljaju, čavrljaju, kao škvorci.

Djed sjede među njih, pa sluša što pripovijedaju, a baka prišla k stolu, prostre ga i pozove ih.

»Pridite mili moji, k ručku!«

»Čekaj bakice, časak.« reče jedan patuljčić i skoči k vratima, a odatle k saonama. Uze nekakav zamotak i unese u kuću.

»To je naš pribor za jelo,« veli i odmota zamotak.

Vadi on i postavlja na stol. deset malih, zlatnih tanjurića, velikih kao lješnjakove ljuske; deset sitnih, zlatnih vilica, noževa i žličica, te deset sitnih, zlatnih čašica, kao sitni naprsci.

Kada on to poreda na stol, svi se uzveru na njega.

Baka im ulijeva u sitne tanjuriće kokošju juhu, a djed zašao u smočnicu, pa donesao slatke medovine i svakome natače u sitnu čašicu.

Tada stadoše svi, uz razgovor, šalu i smijeh, blagovati.

IV

Zamalo, i svršiše sa gozbom, pa siđoše sa stola. Priskočiše k djedu, pa mu se svi uzveraše na bradu, od brade k licu, pa ga redom ljube i vele:

»Zbogom djede, odlazimo!« a starac se smije i, od žalosti za svojim dobrim Palčićem, suze lije.

Zatim se uzveru i baki do lica, izljube je, pa i njoj vele:

»Zbogom bakice!« čemu se i ona kroz plač smije.

Oprostivši se od staraca, izađu svi iz kuće.

Pred kućom stoje zlatne saonice s vukovima, a podalje se skupilo cijelo selo: i staro i mlado, i veliko i malo, da isprate svoga dragoga Palčića.

Patuljci sejdoše u saonice, a naš Palčić skoči još jednom k djedu, koji to suznih očiju gleda, uzvere mu se do uha, pa mu šapnu:

»Djede, ne žalosti se! Ti ćeš mene moći vidjeti, kadagod me se zaželiš!«

Poveseli se starac, pa ga pita:

»Kako, i kada Palčića?«

»Čim počme kopniti snijeg i odmrzavati rijeka, vidjećeš me gdje budeš htjeo, samo zovni: »Palčiću!« i ja ću ti se pokazati: na cvijetu, na travi, na listu, ama, na svemu.«

»Hvala ti moj zlatni i slatki Palčiću!« odvraća djed razdragano i pogladi ga, a Palčić ga još jednom poljubi i u tren skoči u saonice.

Selo zaviče: »Zbogom Palčiću naš, i ne zaboravi nas!«

»Zbogom djede, zbogom bako, zbogom selo!« zaviče i Palčić žalosnim i drhtavim glasom, a i ostali patuljci zaviknuše u zboru: »Zbogooooom!«

I, saonice pojuriše kao na krilima vjetra, te ih za čas nestade u daljini.

Djed, baka i selo ostadoše sami, i suznih se očiju raziđoše kućama svojim.

Dugo, dugo tugovahu oni za svojim Palčićem i često ga spominjahu.

X

Palčić se pokazuje djedu i baki

I

Žalosni bijahu djed i baka bez maloga Palčića. Nestade njega, pa kanda i veselja njima.

Kuća im se pričini pusta, pusta... Ali, ne da njima dugo tugovati dobri Bog, jer čim Palčić ode sa svojim patuljčićima, poče i zima jenjavati.

Ljuti sjevernjak popustio i nestao; južnjak začeo tiho, tihano da piri, a novo sunce dobilo veću snagu, pa grije milo, toplo i, kanda, u sve ulijeva novu snagu i donaša nove radosti.

Prodiru svjetle i tople zrake novoga sunca kroz okno potleušice i miluje nježno, milo, sijede glave naših staraca, koji se prikučiše okancu da gledaju, kako se novi život budi. Vide oni: snizuje se snijeg, a led tanji biva.

Jedne večeri, zahutalo jugo nešto jače i, odjednom, začuše iz daljine, nekakvo treskanje i krkanje: trrsk,krk, krk, trrrsk, k, k, kr, kr, krk...

Načuli djed, uho, pa sluša i sluša, a baka ga pita:

»Što je djede?«

»Šuti stara, šuti i slušaj!« odvraća on tiho.

Naže i ona prisluškivati tim dalekim glasovima.

Odjednom, pričini se djedu, da u onom krckanju čuje: krrsk, k, k, djee-dee, djee-dee, baa-koo, baa-koo, krrsk, k, k, k, krk!

Sluša djed, sluša i ne može da se nasluša, pa će šaptom baki:

»Čuješ li stara?«

»Čujem djede. To led na potoku praska«.

»Da, da, ali slušaj bolje!«

Sluša ona i sluša, pa se i njoj pričini, kako netko milo zove nju i djeda.

»Bako,« veselo će djed, »to je Palčić!«

Zakrijese se staračke oči od veselja, pa se primakoše okancu.

Vani drži južnjak i ganja nebom svjetle, tanahne oblake, osvijetlene mjesečevim zrakama.

Uprave starci pogled na potok i, imadu što i vidjeti!

Proteže se, vijugajući, uz šumu, blistavi, iskričavi potok, a po njemu vrve neki sitne, u crveno odjevene prikaze, pa nekakvim iglama, što li, probadaju uz obale led, a ovaj krcka i treska, treska.

»Bako, to je Palčić s braćom«, veli veselo djed.

»Palčić, Palčić,« odvraća veselo starica.

»Da ih iz bliza pogledamo?« pita djed.

»Idemo!« prihvaća starica.

Oboje se omotaju u kabanice i pokroče bliže potoku.

Oni tamo, a patuljci svi, na santama leda, tankim motkicama na ramenima, pa plove niz potok.

»Palčiiićuuu!« viknuše oboje.

»Djedeee, bakooo!« ozva im se Palčić, koji je plovio prvi na povelikoj santi leda.

»Palčiću,« nastavi djed »ti već na poslu?«

»Na poslu djede. Moramo se žuriti,« odgovara on, a santa sve brže i brže odmiče i za njom druge sa patuljcima.

»Palčiću, hoću li te još vidjeti?«

»Hoćeš djede, hoćeš!« čuše još kako im Palčić doviknu, i nestade ga s ostalima niz potok, a naši se starci veselo vratiše kući.

II

Radost obuze starce naše, što vidješe ponovno svoga Palčića na Božjem poslu, koji će ljudima donijeti radost.

I stiže radost ljudima! Od one večeri odmrznu potok i nestade leda netragom, a sunce grije da je milina, dok snijega sve manje i manje biva, kao da ga netko lopatama odgrče. Eto, po prisojima ga već i nestalo.

Izlaze starci sada već i pred kućicu, pa se griju na blagome suncu i sve očekuju, kako će i opet vidjeti svoga Palčića.

I, vidješe ga! Vidješe ga da, a srce im htjede od radosti da iskoči iz grudi; tako im burno zakuca.

Upriješe oni, jednoga sunčanoga dana, svoje staračke oči u prisoje i, čuda li Božjega! Tamo u prisoju, gdje sunce jače upire svojim zrakama, vrve

sve sami mali crveni patuljci, i nekim sitnim lopaticama odgrču snijeg i odgrču.

»Bogo moj!« viknu starica. »Glej djede, glej! Eno Palčića i braće!«

»Vidim stara, vidim!« odgovara on veselo.

»Pa glej, kako se žure!« veli baka.

»I moraju stara, jer im je dobri Bog mnogo posla odredio.«

Gledaju oni i gledaju, pa ne mogu da se nagledaju žurbe onih Božjih stvorova, a tada im jedan, koji se nalazio pred svima, mahnu ručicom i poviknu: »Djedeee, bakooo!«

»Palčićuuu!« povikaše veselo oni.

»Žuriš?« viče djed.

»Žurim,« odvraća Palčić, i stade ponovno s drugima odgrtati snijeg, kojega na očigled nestajaše. A starce obuzela neka velika radost, pa im se sve čini: bivaju zdraviji i mlađi.

»Blagoslovljen budi Palčiću naš!« šapuće djed.

»Uvijek i do vijeka!« prihvaća baka.

III

Od toga dana, stao snijeg kopniti na očigled i, za par ga dana nestade posvema.

Ukaže se odmorena i nabubrela zemlja, i uđe radost u srca ljudska!

»Bako«, veli jednoga dana djed, »okopnio snijeg, pojavila se odmorena hraniteljica naša, majčica zemlja.«

»Jeste djede, Bogu budi hvala!« odgovara ona.

»I trava će da nikne!«
»I cvijeće procvjeta!«
»I gora prolista!«
»Sve djede, sve!«
»A mi ćemo stara, danas do naše livade.«
»Možemo djede.«
I uputiše se starci.

Mekan, lijep i blagi proljetni dan, a sunce sipa i sipa milinu i toplinu na zemlju, na ljude — na sve. Idu starci naši, idu: i korak im brz, i oči bistre, i srca radosna, te stigoše do livade svoje, naužívši se Božjega blagoslova i dobrote.

Stižu oni, a tu ih čeka čudo! Čudo, pravo čudo! Eno, tamo se zazelenjela trava; ondje se podigo kukurijek; malo podalje skupili se žuti jaglaci; ovdje klima visibaba i zvoni, zvoni, zvoni....

Ali što zvoni? Slušaju oni, a to visibaba zvoni: »Bako, djede; djede, bako!«

Stanu oni, pa slušaju i gledaju, a nagledati se ne mogu!

Razmilili se svuda po livadi mali crveni patuljci, pa užurbano rade. A što rade?

Eno, oni tamo vuku iz zemlje zelene niti trave, da se sva livada zeleni; ovi ovdje sade kukurijeke; drugi visibabe; treći jaglace; četvrti mrazovce; peti ljubice i, ne znaš, ima li više cvijeća, trave ili tih milih patuljaka, koji ciču, skaču i pjevuše neku slađahnu, slađahnu pjesmicu.

Šareni se livada, kao najljepši šareni sag, a naši se starci čude i krste, krste i čude!

Odjednom, zazvoniše sve visibabe i zaviknuše svi patuljci: »Bako, djede; djede, bako!« pa dotrčaše do njih, predvođeni malim Palčićem, koji se uspe djedu do brade i stade njihati na njoj, a drugi se uhvatiše u kolo oko staraca, i pjevaju što ih grlo nosi: Bogu, suncu, zemlji, cvijeću, zdravlju, snagi, mladosti, ama, cijelome životu!

Viju oni tako i viju kolo, a starci, kao omamljeni, gledaju to radosni i suzama u očima, pa ni ne opaze, kako ih patuljci, vijući kolo, dopratiše do njihove kućice.

Kad oni ovdje, patuljci se uzveru po baki i djedu, izljube ih, i trkom ih nestade u šumu.

Stoje djed i baka kao očarani i gledaju za njima, pa vidješe i drugo čudo! Kako koji patuljak zamače u šumu, svaki ispusti iz ruke po jednu ptičicu, koja se vine k nebu i zapjeva milozvučno, slatko, slatko!

Podigoše starci ruke k nebesima i sve šapću:

»Hvala ti Bože, veliki i silni za sve dobro naše!«

I od toga dana nastade pravo proljeće, koje ljudima donese zdravlje, rad i sreću, a starcima, kadgod zažele, da vide Palčića svoga na Božjem poslu.

OMLADINSKE KNJIGE

Izvadak iz našeg »Nakladnog popisa knjiga«

Allorge H.: Osvajači iz svemira, ilustr. (br. 1853)	D	30.—
I s t o, vezano (br. 1853a)	D	35.—
Andersenove priče I. sv. (br. 451)	D	20.—
Andersenove priče II. sv. (br. 451a)	D	20.—
Andersenove priče I. i II. sv. vezano u platno (br. 451b)	D	40.—
Andersenove priče. Sa naslovnom slikom u bojama i 4 slike u tekstu. Priredio Z. Špoljar (br. 1747)	D	8.—
Andersen-Špoljar: Modra ptica i druge priče (br. 2085) vez.	D	12.—
Amicis E. - Kuničić P.: Srce (br. 2108) ilustrovano, tvrdo vezano	D	50.—
Bartulica: Raspeće Srbije (br. 10)	D	16.—
Bartuš F.: Božićnice (br. 453)	D	10.—
— Snježanke (br. 454)	D	10.—
— Dvanaest priča i narodnih pripovjedaka (br. 469)	D	12.—
— Trinaest najljepših priča i nar. pripovjedaka (br. 537)	D	10.—
— Četrnaest najljepših priča i nar. pripovjedaka (br. 455)	D	10.—
— Dvadeset najljepših priča i nar. pripovjedaka (br. 468)	D	12.—
Basariček Stj.: Šaljive narodne pripovijetke (br. 2083)	D	20.—
Bauberger W.: Mladić iz Nise (br. 1617)	D	8.—
Belović: Sto i deset igara za mladež (br. 2338)	D	16.—
Benešić I.: Priče iz Shakespearea (br. 456)	D	40.—
Bosanske narodne pripovijetke za mladež sa lijepom naslovnom slikom (br. 1681)	D	18.—
Bogdanović Dr. David: Izabrane narodne pripovijetke (hrvatske i srpske) kartonirano (br. 1249)	D	45.—
Brlić-Mažuranić: Šegrt Hlapić (br. 457)	D	18.—
Bulwer E. L.: Posljednji dani Pompeja. Roman. Prirađeno za mladež. Divot izdanje, tvrdo uvezano. Sa 4 slike u bojama (br. 1768)	D	50.—
Bulwer E. L.: Falkland (br. 1827)	D	30.—
Burroughs Rice Edgar: Tarzan kao majmun (br. 1720)	D	22.—
— Tarzan opet u prašumi (br. 1722)	D	22.—
— Tarzan gospodar zvjeradi (br. 1742)	D	20.—
— Tarzan kao pobjednik (br. 1753)	D	20.—
— Tarzanov sin I. dio Akut i ubica (br. 1760)	D	20.—
— Tarzanov sin II. dio. Tarzanov sin i Mejrima (br. 1761)	D	20.—
— Tarzan i dragulji iz Opara. Pustolovine majmuna kad je izgubio pamćenje, dragulje i ženu (br. 1808)	D	22.—
Burnet-Ogrizović: Mali Lord. Divot izdanje (br. 458). Uvezano u pol platna sa 4 slike u bojama i 32 slike u tekstu	D	50.—
Burnett F.: Mali Lord pučko izdanje vez. (br. 2316)	D	28.—
Bürger: Münchausen, fino ilust. izdanje sa 12 slika, i 4 slike u boji, vezano u platno (br. 2552)	D	30.—
I s t o, vezano u ½ platna (br. 2553)	D	20.—
Car Emin V.: Nevidljivi Jurić (br. 1304)	D	10.—
Campe I. H.: Krištof Kolumbo (br. 459)	D	50.—
Cassau-Širola: Novi Robinzon (br. 2189)	D	14.—
Cervantes-Velikanović: Don Quijote de la Mancha, ilustr. vezano (br. 2247)	D	50.—
I s t o, fino izdanje (br. 2318)	D	65.—

Potpuni popis knjiga šaljemo na zahtjev badava

KNJIŽARA ST. KUGLI, ZAGREB, ILICA BR. 30. - TEL. 4031

Cooper: Mestvićeve pripovijetke (br. 1725)	D	40.—
Čermak Ivica: Zvuci mladosti. Pjesme za djecu. Ilustrovano sa 7 slika (br. 2585)	D	16.—
Čop: Izabrane priče (br. 2191) vezano	D	14.—
Daudet: Pisma iz moga mlina. Dječje knjige br. 8 (br. 1621)	D	8.—
Denefa-Širola: »Niama« (br. 2187)	D	14.—
— Gusarski dvor (br. 2186)	D	14.—
Dickens Ch.: Dva grada (br. 1393)	D	14.—
— David Coperfield (br. 1671) vezano	D	14.—
— Hladna kuća (br. 465)	D	15.—
— Oliver Twist (br. 464)	D	10.—
Dorčić L.: Iz podjarmljenih krajeva (br. 467)	D	10.—
Driant Kapetan: Zarobljenici mora (br. 1765)	D	30.—
I s t o, vezano (br. 2321)	D	35.—
Đovani: Četiri dana kod Feačana (br. 470)	D	5.—
Ezopove basne: Priredio Ivan Filipović (br. 1729)	D	18.—
Filipotić L.: Kraljević Marko (br. 354)	D	15.—
I s t o, vezano (br. 354a)	D	20.—
Frey-Širola: Na bijegu (br. 2190) vezano	D	14.—
Falk: Ogledalo za djecu. Primjeri kreposti iz života svete djece, vezano (br. 1314)	D	6.—
Fogorowitz-Čop: Plemenita osveta (br. 2185)	D	12.—
Grimove priče I. za omladinu. Najpotpunije i najljepše hrvatsko izdanje sa 3 prekrasne slike u bojama i 7 slika u tekstu. Priredio Zlatko Špoljar, kartonirano (br. 1624)	D	28.—
I s t o, vezano	D	35.—
Grimove priče II. za omladinu. Najpotpunije i najljepše hrvatsko izdanje sa 3 prekrasne slike u bojama i 7 slika u tekstu. Priredio Zlatko Špoljar, kartonirano (br. 1625)	D	28.—
I s t o, vezano	D	35.—
Harambašić A.: Smilje i kovilje (br. 2103)	D	18.—
Hatler: Cvijeće za katoličku mladež (br. 2131)	D	10.—
Hauff V.: Pripovijest o Kalifu Rodi. Pripovijest o malom Muku. Sa naslovnom slikom u bojama i 4 slike u tekstu (br. 1749)	D	8.—
Hefele: Put na istok do Carigrada	D	30.—
Hillgenberg E.: Šaljive priče. Divot izdanje ilustrirano sa 88 crteža i 4 slike u boji vezano u platno (br. 2299)	D	70.—
— Princesino pismo i druge priče, ilustr. vez. (br. 2301)	D	22.—
— Kreposni Petar i druge priče, ilustr. vez. (br. 2302)	D	22.—
— Priča o pečenom novcu i druge priče, ilustr. vezano (br. 2303)	D	22.—
— Začarani konj i druge priče, ilustr. vez. (br. 2304)	D	22.—
Hoffmann F.: Kakva sjetva, takva žetva (br. 481)	D	12.—
— Kakva sjetva, takva žetva (br. 481a) ćiril.	D	12.—
— Radiši Bog pomaže (br. 1686)	D	18.—
— Na pustom otoku. Brodolom Pacifika, (br. 1287)	D	18.—
I s t o, fino izdanje (br. 1287a)	D	30.—
— Trideset i dvije pripovijetke (br. 476)	D	10.—
— Trideset i šest pripovijedaka (br. 475)	D	9.—
— Četrdeset pripovijedaka (br. 480)	D	9.—
— Četrdeset i dvije pripovijetke (br. 478)	D	10.—
— Sto i pedeset pripovijedaka (br. 477)	D	25.—
— Još živi stari Bog (br. 479)	D	9.—
— Na dalekom sjeveru (br. 482)	D	12.—
— Ne osvećuj se osveti ću te ja (br. 1636) ćirilica	D	10.—

Cijene bez obveze.